

AYOLLAR NASRINING RIVOJIDA AGATA KRISTINING ESTETIK QARASHLARI

Yusupova Shakhzoda Sharafiddinova,

Ingliz filologiyasi kafedrası o'qituvchisi, Samarqand davlat chet tillar instituti.

shakhzodayusupova@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v19iB.1832>

MAQOLA HAQIDA/О СТАТЬЕ

Qabul qilindi: 2-oktabr 2026-yil

Tasdiqlandi: 5-oktabr 2026-yil

Jurnal soni: 19-B

Maqola raqami: 6

KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

ayollar nasri, ayol obrazi, estetika, detektiv adabiyot, Miss Marpl, gender, jamiyat, psixologizm, badiiy obraz

ANNOTATSIYA/ АННОТАЦИЯ

Mazkur maqolada Agata Kristi ijodining XX asr ayollar nasri taraqqiyotidagi o'rni va yozuvchining ayol obrazlarini yaratishdagi estetik qarashlari tahlil qilinadi. Yozuvchining Miss Marpl, Tuppens va boshqa ayol obrazlari misolida ayolning jamiyatdagi mavqei, uning kuzatuvchanligi, mustaqil fikrlashi va ma'naviy tanlovlari yoritiladi. Kristi detektiv janr imkoniyatlaridan foydalanib, ayol obrazini faqat jinoyat qurboni yoki ikkinchi darajali qahramon sifatida emas, balki voqealar mohiyatini anglay oladigan faol shaxs sifatida tasvirlagani ko'rsatiladi.

Tadqiqotda yozuvchi asarlaridagi intellektual ayol tabiati o'sha davr jamiyatidagi gender stereotiplariga qarshi o'ziga xos isyon ekanligi asoslab beriladi. Maqolada an'anaviy detektiv qoliqlarini parchalab, ayol mantig'i va intuitiv qobiliyatini yuksak tahliliy tafakkur darajasiga ko'targan Agata Kristining badiiy mahorati ochib beriladi.

ABOUT THE PAPER

Accepted: 2 October 2026

Approved: 5 October 2026

Volume: 19-B

Paper number: 6

KEYWORDS

women's prose, female character, aesthetics, detective literature, Miss Marple, gender, society, psychologism, literary character.

ANNOTATION

This article analyzes Agatha Christie's contribution to the development of women's prose in the twentieth century and her aesthetic views on the representation of female characters. Through such characters as Miss Marple, Tuppence, and other women in Christie's works, the article examines women's social position, their powers of observation, independent thinking, and moral choices. It demonstrates that, by making use of the possibilities of the detective genre, Christie portrays women not merely as victims of crime or secondary characters, but as active individuals capable of understanding the underlying nature of events.

The study substantiates that the nature of the intellectual woman in the writer's works is a unique rebellion against the gender stereotypes of that era's society. The article reveals the artistic mastery of Agatha Christie, who shattered traditional detective formulas and elevated female logic and intuitive ability to the level of high analytical thinking.

Kirish

XX asr ingliz adabiyotida ayollar ijodining rivojlanishi adabiy jarayonning muhim yo'nalishlaridan birini tashkil etadi. Bu davrda ayol yozuvchilar oilaviy munosabatlar, nikoh, tarbiya va maishiy hayot bilan bir qatorda shaxsning jamiyatdagi o'rni, axloqiy tanlov, yolg'izlik, o'zlikni anglash va ruhiy kechinmalarni ham badiiy tasvir doirasiga olib kirdilar. Shu jarayonda Agata Kristi ijodi o'ziga xos o'rin egallaydi.

Kristi adabiyot tarixida, avvalo, detektiv janrining yirik vakili sifatida tanilgan. Biroq uning ijodini faqat jinoyat, tergov va kutilmagan yechim bilan bog'lash yozuvchining badiiy qarashlaridagi muhim qatlamlarni chetda qoldiradi. Uning asarlarida ayolning jamiyatdagi mavqei, oila va nikoh munosabatlari, kundalik hayot, ijtimoiy tabaqalanish, yolg'izlik, muhabbat va shaxsiy tanlov kabi masalalar ham muntazam uchraydi.

Agata Kristi ijodining ayollar nasri bilan aloqasi rus adabiyotshunosi N.V. Tusina tomonidan maxsus tadqiq etilgan. Tadqiqotchi yozuvchining detektiv romanlari hamda Mary Westmacott taxallusi ostida yaratgan asarlarini XX asrning birinchi yarmidagi ingliz ayollar nasri an'analari bilan bog'laydi. Uning fikricha, bu adabiy muhitda ayolning jamiyatdagi mavqei, o'zligini belgilashi, oila, nikoh, farzand tarbiyasi va muhabbat masalalari muhim mavzular qatorida turgan [1, 7–9-b.]. Bu jihat Kristining ijodiy yo'lini tushunishda muhim. Chunki yozuvchi ayol hayotining kundalik va tashqi jihatlarini tasvirlar ekan, shu oddiy hayot ichidagi murakkab ruhiy jarayonlarni ham ochishga intiladi. Ayniqsa, Mary Westmacott nomi bilan yozilgan *Unfinished Portrait*, *Absent in the Spring*, *A Daughter's a Daughter* kabi romanlarda detektiv suyet o'rni inson xarakteri, ichki kechinma va axloqiy tanlov egallaydi. N.V. Tusina bu asarlarni lirik-psixologik nasr nuqtayi nazaridan tahlil qilib, Kristining ijodiy imkoniyatlari detektiv janr bilan chegaralanib qolmaganini ko'rsatadi [1, 10–13-b.].

Adabiyotlar sharhi

Agata Kristi ijodi XX asr ingliz adabiyotida ayol yozuvchilarning detektiv va kriminal nasr rivojiga qo'shgan hissasini o'rganishda alohida ahamiyatga ega. Uning asarlarida detektiv suyet nafaqat jinoyatni ochish vositasi, balki jamiyat, gender munosabatlari, ayolning ijtimoiy mavqei va shaxsiy tanlovlarni ifodalovchi badiiy mexanizm sifatida ham namoyon bo'ladi. Shu jihatdan Kristi ijodining poetikasi va estetik xususiyatlarini o'rganish ayollar nasrining shakllanish jarayonlarini tushunish imkonini beradi.

N.V. Tusina Agata Kristining detektiv bo'lmagan romanlarini tadqiq etar ekan, yozuvchining badiiy poetikasida detektiv janrga xos elementlar bilan psixologik va ijtimoiy tasvimi uyg'unlashuviga e'tibor qaratadi. Tadqiqot Kristi ijodining faqat an'anaviy detektiv janr doirasida emas, balki kengroq badiiy-estetik hodisa sifatida baholanishi mumkinligini ko'rsatadi [1].

D. Prideaux tadqiqotida Miss Marpl obrazi gender, janr va ayol agentligi nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. Muallif Kristi yaratgan ayol detektiv obrazining passiv kuzatuvchi emas, balki voqealarni anglash, mantiqiy xulosalar chiqarish va haqiqatni aniqlashga qodir faol subyekt sifatida shakllanganini ko'rsatadi. Bu jihat ayol qahramonlarning adabiyotdagi funksional mavqei o'zgarishini tadqiq etishda muhimdir [2].

M. Vipond Agata Kristi asarlaridagi ayol obrazlarini alohida tadqiqot obyekti sifatida ko'rib chiqadi. Tadqiqotda yozuvchi yaratgan turli xarakterdagi ayol personajlar orqali ayollarning ijtimoiy hayoti, oilaviy munosabatlari va jamiyatdagi o'rni aks ettirilishi ta'kidlanadi. Shu sababli Kristi ijodidagi ayollar obrazlari uning estetik qarashlarini ochib beruvchi muhim badiiy vositalardan biri hisoblanadi [3].

R. Zsámbsa Agata Kristining *N or M?* asaridagi urush davri hayoti va kundalik faoliyat, xususan, ayollarning jamiyatdagi vazifalari bilan bog'liq tasvirlarni tahlil qiladi. Tadqiqotda urush sharoitida ayollarning an'anaviy rollari bilan ularning faol ijtimoiy pozitsiyasi o'rtasidagi munosabatlar yoritiladi. Bu esa Kristi nasrida ayol obrazining tarixiy va ijtimoiy sharoit bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatadi [4].

S.R. Baučeková Kristi romanlaridagi femininlik muammosini tadqiq etib, ayollik tushunchasining asarlarda turlicha talqin qilinishiga e'tibor qaratadi. Tadqiqotda ayol qahramonlarning bir tomondan an'anaviy gender stereotiplari bilan bog'lanishi, ikkinchi tomondan esa mustaqil qaror qabul qiluvchi va voqealarga ta'sir ko'rsatuvchi shaxs sifatida namoyon bo'lishi ko'rsatiladi. Bu qarama-qarshilik Kristining estetik dunyoqarashidagi muhim jihatlardan biridir [5].

H. Sulning tadqiqotida Agata Kristi ijodida gender va seksual munosabatlarning ifodalanishi tahlil qilinadi. Muallif yozuvchining qahramonlar o'rtasidagi munosabatlarni tasvirlash orqali jamiyatdagi gender me'yorlari, ayol va erkak rollari hamda shaxslararo munosabatlarning murakkabligini ochib berishini ko'rsatadi. Mazkur yondashuv Kristi ijodini gender poetikasi nuqtayi nazaridan tadqiq etish uchun metodologik asos yaratadi [6].

N.N. Kirilenko tadqiqotida A.P. Chexov va A. Kristi ijodidagi jinoyatchi-hikoyachi fenomeniga e'tibor qaratadi. Ushbu yondashuv Kristi asarlarida hikoya qilish usuli, personajning ichki dunyosini ochish va o'quvchini voqealarni turlicha talqin qilishga undash kabi poetik xususiyatlarni aniqlash imkonini beradi. Demak, yozuvchining estetik mahorati nafaqat syujet, balki narrativ qurilish bilan ham belgilanadi [7].

S. Rowland Britaniya ayol yozuvchilarining detektiv va kriminal nasrdagi rivojlanishini Agata Kristidan Ruth Rendellgacha bo'lgan davr doirasida tahlil qiladi. Tadqiqotda ayol yozuvchilarning detektiv janrni o'zlashtirish bilan birga, uning an'anaviy chegaralarini kengaytirgani ko'rsatiladi. Shu nuqtayi nazardan Kristi ijodi ayollar detektiv nasrining keyingi rivojlanishiga ta'sir ko'rsatgan muhim adabiy hodisalardan biri sifatida qaraladi [8].

C.T. Kungl esa 1890–1940-yillar oraliqidagi britaniyalik ayol yozuvchilar yaratgan ayol detektiv obrazlarining shakllanishini tadqiq qiladi. Ushbu tadqiqot ayol detektiv qahramonining adabiy evolyutsiyasini tarixiy nuqtayi nazardan tushuntirish imkonini beradi. Kristi ijodidagi Miss Marpl singari obrazlar ayolning intellektual salohiyati, kuzatuvchanligi va mustaqil fikrlash qobiliyatini detektiv janrning markaziga olib chiqishda muhim o'rin tutadi [9].

Tadqiqot metodologiyasi

Agata Kristining estetik qarashlarini faqat detektiv janrning ichki qonuniyatlari asosida tushuntirish yetarli emas. Yozuvchi ijodida XIX asr oxiri va XX asr boshlaridagi ingliz adabiyotining ayol obrazini tasvirlash tajribasi ham davom etadi. Biroq Kristi bu an'anani aynan detektiv janr imkoniyatlari bilan birlashtiradi.

N.V. Tusina Kristining estetik pozitsiyasini o'rganar ekan, yozuvchining badiiy usulida kundalik hayotni tasvirlashga alohida e'tibor mavjudligini qayd etadi. Uningcha, Kristi odatiy hayot manzaralarini tasvirlash orqali o'zining hayot haqidagi qarashlarini ifodalaydi [1, 8–10-b.]. Bu xususiyat *The Murder at the Vicarage* romanida yaqqol seziladi. St. Mary Mead qishlog'i tashqi tomondan osoyishta, tartibli va odatiy hayot kechiriladigan makon sifatida ko'rinadi. Biroq voqealar rivoji qishloqdagi odamlar o'rtasidagi munosabatlar tashqi ko'rinishdagidek sodda emasligini ko'rsatadi. Miss Marplning kuzatuvlari orqali o'quvchi aynan shu "oddiy" hayot ichidagi hasad, manfaat, rashk va yashirin ziddiyatlarni ko'ra boshlaydi. Demak, Kristi uchun kundalik hayot badiiy jihatdan ikkinchi darajali mavzu emas. Aksincha, inson xarakterini ochish uchun eng qulay makonlardan biridir.

Agata Kristining ayol obrazlari orasida Miss Marpl alohida mavqega ega. U professional tergovchi emas. Uning rasmiy vakolati ham, maxsus kriminalistik tayyorgarligi ham yo'q. Shunga qaramay, u inson xarakterini kuzatish va hayotiy vaziyatlarni bir-biri bilan qiyoslash orqali jinoyat mohiyatini anglaydi.

D. Prideaux Kristi ijodidagi ayol obrazlarining xilma-xilligi va ularning detektiv syujetdagi faol roliga alohida e'tibor qaratadi. Tadqiqotchining fikricha, Kristi ilk asarlaridanoq erkak markazli detektiv modelini ayol qahramonlar yordamida sekin-asta o'zgartira boshlagan. Ayniqsa, Miss Marpl obrazi orqali ayolning "ko'rinmas" ijtimoiy mavqei syujetda ustunlikka aylantiriladi [2, 1–12-b.].

Bu jihat *The Murder at the Vicarage* va *The Body in the Library* romanlarida yaqqol ko'rinadi. Miss Marpl odamlarni faqat ularning hozirgi xatti-harakatlari orqali emas, balki ilgari kuzatgan boshqa insonlar bilan qiyoslab baholaydi. Uning fikrlashida hayotiy tajriba asosiy vositaga aylanadi. Shunday qilib, Kristi ayolning kundalik tajribasini oddiy maishiy bilim darajasida qoldirmaydi. Uni jinoyatni anglashga xizmat qiladigan intellektual vositaga aylantiradi.

Natijalar

Kristining ayol obrazlari bir xil emas. Uning romanlarida uy bekari, kotibalar, professional ayollar, keksa ayollar, yosh qizlar, mustaqil ayollar, jinoyat qurbonlari va jinoyatchilar uchraydi.

M. Vipond 1981-yildagi tadqiqotida Kristi qahramonlari ayrim hollarda o'z davrining stereotiplariga yaqin bo'lsa-da, yozuvchi ularni oddiy "qolip" darajasida qoldirmasligini ko'rsatadi. Tadqiqotchining fikricha, Kristi tanish va kutiladigan xarakter tiplariga kichik, ammo muhim individual belgilar qo'shib, ularni jonli obrazga aylantiradi. Vipond, ayniqsa, Kristi asarlaridagi kuchli ayol obrazlari ishbilarmon ayollar, uy boshqaruvchilari, kotibalar, ziyoli ayollar va Miss Marpl kabi qahramonlarga e'tibor beradi [3, 119–123-b.]. Bu fikrni Tuppens obrazida ham ko'rish mumkin. *The Secret Adversary* romanida Tuppens oddiygina romantik qahramon emas. U faol, tashabbuskor va tavakkal qilishdan qo'rqmaydigan yosh ayol sifatida tasvirlanadi. Keyingi asarlarda uning tajribasi ortib boradi. N o' M? romanida esa Tuppens endi o'rta yoshdagi uy bekasi sifatida ko'rinsa-da, aynan uning oddiy ko'rinishi josuslik vazifasida niqob vazifasini bajaradi. Zamonaviy tadqiqotlarda ham Tuppensning "uy bekasi" sifatidagi ko'rinishi uning faoliyatiga to'sqinlik qilmay, aksincha, yashirin vazifani bajarishda ustunlik berishi qayd etilgan [4, 334–354-b.]. Demak, Kristi ayolning ijtimoiy rolini bir ma'noli

tushunmaydi. "Uy bekasi" maqomi ham ayrim vaziyatlarda passivlik emas, balki ijtimoiy niqob yoki harakat qilish imkoniyatiga aylanishi mumkin.

Kristi asarlarida uy ko'pincha voqealar sodir bo'ladigan oddiy makondan ko'ra kengroq ma'no kasb etadi. Uyda insonning haqiqiy xarakteri, oiladagi mavqei va boshqalarga munosabati ko'rinadi.

A. Light Kristi ijodini ushlar oraliqidagi ingliz jamiyatining qadriyatlari, feminizm va konservativ madaniy qarashlar bilan bog'lab o'rganadi. Uning tadqiqotlari Kristi asarlaridagi "tartibli" va "hurmatli" ingliz hayoti tasvirining ichida ziddiyatlar ham mavjudligini ko'rsatishga xizmat qiladi. Bu masala Silvia Bauchekova tadqiqotida yanada aniqlik qo'yilgan. U Kristi romanlarida ayollikni faqat an'anaviy uy-ro'zg'or bilan bog'lash bir tomonlama ekanini ko'rsatadi. Tadqiqotchi *Cards on the Table*, *The Hollow* va *4.50 from Paddington* romanlaridagi ayollarni uy, ovqat, kundalik hayot va ijtimoiy mavqei bilan bog'liq holda tahlil qilib, ayrim ayol qahramonlar aynan shu "an'anaviy" sohalar orqali o'z mustaqilligini ta'minlashga muvaffaq bo'lishini qayd etadi [5, 8–16-b.]. Bu fikr *4.50 from Paddington* romanidagi Miss Marpl faoliyatini tushunishda ham ahamiyatli. U rasmiy tergovchi emas, biroq ayollarga xos deb qaraladigan kundalik kuzatuvchanlik va ijtimoiy aloqalar tarmog'idan foydalanib, jinoyatni ochishga yordam beradi.

Agata Kristi ijodining yana bir muhim tomoni - ayolning ichki dunyosiga qiziqishidir. Bu jihat ayniqsa Mary Westmacott taxallusi ostidagi romanlarda kuchli namoyon bo'ladi.

N.V. Tusina *Absent in the Spring*, *A Daughter's a Daughter* va *The Burden* romanlarini katta yoshli ayolning yolg'izligi, oilaviy munosabatlari va o'z hayotiga qayta nazar tashlashi bilan bog'laydi. Uning tahliliga ko'ra, bu romanlarda syujetdan ko'ra xarakter va inson taqdiri muhimroq o'rin egallaydi [1, 14–16-b.]. Bu jihat Kristining ayollar nasri rivojidagi o'rnini belgilashda muhim. Chunki yozuvchi ayol hayotining tashqi muammolaridan ichki kechinmalariga tomon harakat qiladi. Masalan, *A Daughter's a Daughter* romanida ona va qiz munosabati markazga qo'yiladi. Asarda ona farzandining ulg'ayishi va mustaqil hayotga kirib borishini oddiy oilaviy hodisa sifatida emas, o'zining shaxsiy hayoti va ehtiyojlari bilan bog'liq ruhiy muammo sifatida boshdan kechiradi. Shu jihatdan roman ayolning onalik roli bilan shaxs sifatidagi ehtiyojlari o'rtasidagi murakkab munosabatni ko'rsatadi.

Kristi ijodini faqat feministik yoki faqat konservativ nuqtayi nazardan baholash ilmiy jihatdan yetarli emas. M. Makinen Kristi ijodidagi konservativ muhit bilan gender me'yorlarini shubha ostiga qo'yuvchi unsurlar birga mavjudligini ko'rsatadi. Bauchekova ham shu qarama-qarshilikni ta'kidlab, Kristining ayol obrazlari bir vaqtning o'zida an'anaviy va yangicha jihatlarini o'zida mujassamlashtirishini ko'rsatadi [5, 9–12-b.]. Buni *The Hollow* romanidagi Greta Christow obrazida ko'rish mumkin. U an'anaviy ayollik roliga kuchli bog'langan, biroq uning ichki kechinmalari bu rolning inson hayotiga qanday bosim o'tkazishini ko'rsatadi. Shu sababli Kristi ba'zan ayolning jamiyatdagi an'anaviy o'rnini tasvirlash orqali aynan shu tartibning ichki ziddiyatlarini ham ochib beradi.

Koreyalik adabiyotshunos Heasim Sul Kristining gender va jinsiy munosabatlar tasvirini o'rganar ekan, yozuvchining asarlarida gender rollarining almashishi, an'anaviy me'yorlardan chetga chiqadigan ayol obrazlari va muhabbatning turli shakllari mavjudligini qayd etadi. Tadqiqotchining fikricha, Kristi ijodini faqat konservativ adabiyot sifatida talqin qilish uning obrazlar tizimidagi xilma-xillikni e'tibordan chetda qoldiradi [6].

Rus adabiyotshunosligida Kristi ijodiga faqat detektiv janr nuqtayi nazaridan emas, poetika va psixologizm nuqtayi nazaridan ham yondashilgan. N.V. Tusinaning tadqiqoti aynan shu jihatdan qimmatlidir. U Kristining Mary Westmacott nomi ostida yozilgan romanlarini lirik-psixologik nasr sifatida ko'rib, yozuvchining qahramon ichki dunyosiga murojaatini uning estetik pozitsiyasining muhim belgisi deb hisoblaydi [1, 10–17-b.]. N.N. Kirilenko esa Kristining *The Murder of Roger Ackroyd* romanidagi jinoyatchi-hikoyachi usulini A.P. Chexovning *Drama na oxote* asari bilan qiyoslaydi. Uning tadqiqoti Kristining poetik usullari faqat detektiv simi yaratishga emas, balki hikoya qilish nuqtayi nazarini murakkablashtirishga ham xizmat qilishini ko'rsatadi [7]. Bu fikr ayollar obraziga bevosita bog'liq bo'lmasa-da, Kristi poetikasining kengligini ko'rsatadi: yozuvchi uchun detektiv janr faqat "kim aybdor?" savoliga javob topish vositasi emas, balki inson xarakterini, uning yashirin niyatlarini va o'zini boshqalarga qanday ko'rsatishini tekshirish usulidir.

O'zbek adabiy-ilmiy muhitida Agata Kristi ijodi bo'yicha maxsus tadqiqotlar ingliz va rus adabiyotshunosligiga qaraganda kamroq. Mavjud ishlarning muhim qismi uning asarlarini o'zbek tiliga tarjima qilish, milliy kolorit va tarjima muammolari bilan bog'liq. M. Abdullayevaning tadqiqotlari va Agata Kristi asarlarining o'zbekcha tarjimalariga bag'ishlangan ilmiy ishlari yozuvchi ijodining O'zbekistondagi ilmiy qabul qilinishi uchun muhimdir. Jumladan, uning PhD dissertatsiyasi Kristi asarlaridagi milliy koloritni ingliz va o'zbek tillari qiyosida o'rganishga

bag'ishlangan. Bundan tashqari, o'zbek tilidagi nashrlarda Kristining asarlari o'quvchiga detektiv janrining namunasi sifatida taqdim etilgan. 2010-yilda "Yangi asr avlodi" tomonidan nashr etilgan O'g'irlangan million dollar to'plamining kirish qismida Kristining Puaro va Miss Marpl kabi izquvar obrazlari, ularning jinoyatni ochishdagi faol ishtiroki alohida ta'kidlangan. Biroq bu materiallarni bevosita adabiyotshunoslikdagi nazariy xulosa sifatida emas, Kristi ijodining o'zbek kitobxonlari orasidagi qabul qilinishiga oid dalil sifatida ishlatish ma'qul. Chunki o'zbek adabiyotshunoslarining aynan Kristining estetik qarashlari yoki ayol obrazlari haqidagi mustaqil nazariy fikrlari bo'yicha yetarli manba topilmadi.

Agata Kristining badiiy tajribasi keyingi ayol detektiv yozuvchilar ijodini tushunishda ham muhim. Susan Rowland Kristini Dorothy L. Sayers, Margery Allingham, Ngaio Marsh, P.D. James va Ruth Rendell kabi yozuvchilar bilan bir qatorda o'rganib, ayol detektiv adabiyotida gender, sinf, hokimiyat, psixozanaliz va gotika kabi masalalarning kengayishini ko'rsatadi [8]. Carla T. Kungl esa ayol detektiv qahramonlarning paydo bo'lishini ayol yozuvchilarning detektiv janridagi ijodiy va professional mavqeini mustahkamlash jarayoni bilan bog'laydi. Uning tadqiqotida ayol detektiv obrazlari uy-ro'zg'or mafkurasi bilan ayollarning mehnat va jamoat hayotiga kirib borishi o'rtasidagi ziddiyatni

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Тусина Н.В. Недетективные романы Агаты Кристи: особенности поэтики: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Самара, 2007. 17 с.
2. Prideaux D. Sleuthing Miss Marple: Gender, Genre, and Agency in Agatha Christie's Crime Fiction. Liverpool: Liverpool University Press, 2022. 224 p.
3. Vipond M. Agatha Christie's Women // The International Fiction Review. 1981. Vol. 8, No. 2. P. 119–123.
4. Zsámba R. Wartime Knitting in Agatha Christie's N or M? // Hungarian Journal of English and American Studies. 2025. Vol. 31, No. 2. P. 334–354.
5. Baučeková S.R. The Salt of the Earth or the Murderess? The Problem of Femininity in the Novels of Agatha Christie // Prague Journal

of English Studies. 2021. Vol. 10, No. 1. P. 7–22. Doi: 10.2478/pjes-2021-0001.

ifodalovchi badiiy vosita sifatida talqin qilinadi [9]. Shu nuqtayi nazardan Miss Marplni faqat Agata Kristining muvaffaqiyatli qahramoni sifatida emas, ayol qahramonning detektiv adabiyotdagi mavqeini o'zgartirgan obrazlardan biri sifatida baholash mumkin.

Xulosa va takliflar

Agata Kristining ijodini ayollar nasri rivoji bilan bog'liq holda o'rganish yozuvchining badiiy merosini detektiv janr chegarasidan kengroq ko'rish imkonini beradi. Uning asarlarida ayol obrazi faqat jinoyat qurboni yoki romantik syujet ishtirokchisi sifatida emas, balki kuzatuvchi, tahlil qiluvchi, qaror qabul qiluvchi va ayrim hollarda voqealar rivojini belgilovchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Miss Marpl bunga eng yorqin misoldir. U rasmiy tergov tizimiga kirmaydi, biroq kundalik hayot tajribasi, xotira va inson xarakterini kuzatish qobiliyati orqali jinoyat mohiyatini anglaydi. Kristi shu yo'l bilan ayolning maishiy tajribasini badiiy va intellektual qiymatga ega bilim manbai darajasiga ko'taradi. Agata Kristining XX asr ingliz ayollar nasri rivojidadagi o'rmini uning detektiv janridagi mashhurligi bilangina emas, balki ayol obrazining funksional imkoniyatlarini kengaytirgani, kundalik hayot tajribasini badiiy bilim manbaiga aylantirgani va detektiv syujet orqali insonning ichki dunyosini tadqiq etgani bilan izohlash mumkin.

of English Studies. 2021. Vol. 10, No. 1. P. 7–22. Doi: 10.2478/pjes-2021-0001.

6. Sul H. Gender and Sexuality in the Works of Agatha Christie. 2021.
7. Кириленко Н.Н. Рассказчик-преступник у А.П. Чехова и А. Кристи // Narratorium.
8. Rowland S. From Agatha Christie to Ruth Rendell: British Women Writers in Detective and Crime Fiction. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2001. 222 p.
9. Kungl C.T. Creating the Fictional Female Detective: The Sleuth Heroines of British Women Writers, 1890–1940. Jefferson, NC: McFarland, 2024. 215 p.